

УДК 343.9.024:343.575(477)

DOI 10.37749/2308-9636-2021-3(219)-7

Б. В. Кіндюк,професор кафедри політичних наук і права
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського**М. М. Коцур,**адвокат, об'єднання адвокатів,
кандидат юридичних наук

ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ІНТЕРВЕНЦІОНІСТСЬКИХ ДОКТРИН ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена аналізу проблеми застосування інтервенціоністських доктрин юридичної відповідальності за незаконний обіг наркотичних засобів. Відзначено, що інтервенціоністська доктрина є передумовою створення правових норм, а також являє собою джерело права, яке впливає на зміст нормативно-правових актів. Виділено три доктрини відповідальності, які застосовувалися у сфері обігу наркотичних засобів: інтервенціоністська, еkleктична, ліберальна. Розглянуто основні етапи формування антинаркотичного законодавства та виділено три періоди використання інтервенціоністських доктрин: 1) часовий інтервал з X до початку XVIII ст.; 2) перші роки радянської влади 1917—1921 рр.; 3) етап з 1974 р. по 1989 р. Показано, що використання інтервенціоністської доктрини не привело до зменшення числа наркозалежних осіб, кількості злочинів, пов'язаних із цими небезпечними речовинами. Такі результати свідчать про необхідність внесення змін до статей КК України, в яких встановлюються тривалі терміни покарання.

Ключові слова: Кримінальний кодекс, Україна, юридична відповідальність, інтервенціоністська доктрина, незаконний обіг наркотичних засобів, міри покарання.

Актуальність теми дослідження обумовлена значним зростанням обігу наркотичних засобів, яка набула характеру епідемії. Згідно з Доповіддю Міжнародного комітету ООН з контролю над наркотиками за 2019 р., майже 300 млн людей у світі вживають наркотики, при цьому слід зазначити, що фактичні показники поширення цього явища значно більші. В Україні, за даними МВС, налічується понад 500 тис. наркозалежних, але за реальною інформацією ця негативна картина значно гірша. Наркоманія тісно взаємопов'язана з такими явищами як проституція, жебрацтво, безпритульність, впливає на збільшення кількості злочинів, корупцію. При цьо-

му за своїм характером у більшості випадків наркозлочинність має організований та транснаціональний характер, створює загрозу національній безпеці, умови для поширення таких небезпечних хвороб як ВІЛ, туберкульоз та ін., а також негативно впливає на економіку, правопорядок, здоров'я нації. У зв'язку з цим розгляд становлення та реалізації доктрин із протидії незаконному обігу наркотичних засобів становить значний науковий та практичний інтерес. Виходячи з цього, доцільно розглянути різні правові підходи до системи юридичної відповідальності за правопорушення у цій сфері — від досить ліберальних до жорстких каральних покарань, які мо-

жуть бути систематизовані у вигляді трьох доктрин — інтервенціоністської, еkleктичної та ліберальної. Інтерес до інтервенціоністської доктрини є не випадковим, оскільки в історії держави і права України її положення багаторазово реалізовувалися на практиці у різні історичні періоди.

Аналіз публікацій показує, що дослідження, присвячені правовій доктрині як елементу об'єктивної реальності та джерелу права, проводилися О. Костенко, В. Зайчуком, І. Семеніхіним, В. Я. Тацій, Р. Пузиковим, А. Венгером, І. Зеленкевичем, Н. Пархоменко, А. Поляковим, В. Несерсянцем, С. Люльковичем. З іншого боку, питання наркоманії розглядалися в роботах О. Г. Альохіна, Л. М. Анісімова, Т. І. Вауліна, В. О. Глушкова, О. П. Гороха, В. К. Грищука, В. Л. Грохольського, В. С. Комісарова, А. А. Музики, В. О. Навроцького, В. В. Романова, В. М. Смітінко, М. І. Хавронюка, М. С. Хруща.

Метою роботи є практична реалізація інтервенціоністських доктрин протидії незаконному обігу наркотичних засобів на території України.

Викладення матеріалів дослідження необхідно розпочати з розгляду в найзагальніших рисах підходів щодо місця та ролі доктрини у правовій системі. З цього приводу С. В. Бошно зазначає, що доктрина впливає на формування та реалізацію права, оскільки виступає його джерелом, у тому числі для нормативно-правового акта [1, с. 75]. На сьогодні в оцінці ролі й місця правової доктрини у вітчизняній правовій науці склалася суперечлива ситуація. З одного боку, у правознавців не викликає сумнівів, що правова доктрина відіграє важливу роль у правовому житті суспільства, активно впливає на процеси формування права, правореалізацію. З іншого боку, феномен правової доктрини є одним із найменш досліджених питань, з причини існування значних розбіжностей щодо усвідомлення юридичної природи доктрини, визначення її поняття й ознак. Так, Ю. В. Гаврюсов зазначає, що правова доктрина — поняття багатогранне, під

яким можна розуміти і правові теорії, і авторитетні погляди учених-юристів, і положення наукових праць у галузі права, і коментарі до законодавства. Існуючі розбіжності у дефініціях зумовлені багатозначністю базової категорії «доктрина» [2, с. 25].

Також слід додати і думку А. А. Васильєва, за якою правова доктрина є системою ідей про право, які виражають певні соціальні інтереси та визначають зміст і функціонування правової системи і безпосередньо впливають на волю та свідомість суб'єктів права, що визнаються державою офіційно в якості обов'язкових шляхом посилання на праці авторитетних знавців права, в нормативно-правових актах чи безпосередньо юридичною практикою з огляду на авторитетність доктринальних положень [3, с. 254]. Зміст правової доктрини максимально виявляється саме в її багатоаспектності, оскільки цей феномен виявляє себе по-різному залежно від характеру суспільних відносин, в яких вона так чи інакше задіяна.

Російський дослідник Є. О. Мадаєв вважає правову доктрину відносно самостійним, складним (багатоаспектним) елементом правової системи держави, який являє собою науково обґрунтовані, авторитетні погляди та теорії з приводу решти елементів правової системи і юридичної діяльності, які мають науково-прикладний характер і безпосередні регулятивні можливості. Доктрина реально впливає на правотворчу та правозастосовну практику також в якості джерела права [4, с. 63]. Існує декілька моделей створення основних положень, конструкцій доктринальних учень на підставі певних критеріїв їх систематизації. Такий підхід дає змогу виділити найхарактерніші для інтервенціоністської доктрини риси у сфері відповідальності за незаконний обіг наркотичних засобів, серед яких: 1) недотримання положень законодавства; 2) широке використання норм кримінального права; 3) пріоритет публічних інтересів на шкоду інтересів індивіда. Як вказує А. А. Музика, в галузі кримінального права зав-

дання та цілі юридичної політики реалізуються при окресленні кола питань, які визначаються злочинами [5, с. 213]. Такий підхід дозволяє розглянути основні етапи формування антинаркотичного законодавства та виділити наступні три періоди використання інтервенціоністських доктрин: 1) часовий інтервал з X до початку XVIII ст.; 2) перші роки радянської влади 1917—1921 рр.; 3) етап з 1974 р. по 1989 р.

I. Перший період включає в себе часи існування Київської Русі, коли діяв Устав князя Ярослава «Про десятини, суди та людей церковних» 1051 р., в якому у ст. 38 передбачалася смертна кара за використання зілля, під яким розумілися сильнодіючі рослини, галюциногенні гриби, мох, трави, ягоди та ін. В іншій українській пам'ятці права «Права, за якими судиться Малоросійський народ» арт. 18, гл. 20, встановлюється покарання у виді смертної кари за використання отруйних речовин з метою вбивства. У разі, якщо після отруєння людина зазнавала шкоди, то винуватцю повинні були відсікти руку зі сплатою штрафу, розмір якого встановлювався судом. При цьому у випадку продажу отруйних речовин на ярмарках, базарах і торгах вимагався дозвіл від влади, а у разі таких дій без такого дозволу встановлювався штраф, розмір якого визначався судом.

На українських землях, які входили до складу Московської Русі, джерелом права було Соборне Уложення 1649 р., в якому у ст. 23 глави XXII передбачалося покарання у виді смертної кари за отруєння людини зіллям. Необхідно зазначити, що поняття «зілля» тлумачилося досить широко та охоплювало значну кількість речовин, які викликали галюцинації, впливали на психіку, до числа яких входили також горілка і тютюн. З історичних джерел відомо, що покарання за куріння тютюну не використовувалося, починаючи з часів царювання Петра I, який особисто вживав тютюн, курил люльку та дозволив ввезення цього продукту на територію імперії.

II. Наступний етап використання інтервенціоністської доктрини припадає

на перші роки радянської влади. Ситуація, яка склалася в тодішній Радянській Росії, значно ускладнювалася тим, що на той історичний момент були накопичені значні обсяги наркотичних засобів, які планувалося використовувати як першу допомогу під час бойових дій. Це сприяло поширенню їх крадіжок зі складів, що обумовило їх подальше розповсюдження серед населення, навіть серед дітей. Вживанням наркотичних засобів окрім громадян активно займалися як «революційні» матроси, так і радянські можновладці. Як приклад, дослідники цієї проблематики наводять інформацію про те, як родич Голови Петербурзької Надзвичайної Комісії М. С. Урицький запрошував до себе поетів, митців, художників для вживання наркотичних засобів, конфіскованих більшовиками [6, с. 98]. До факторів, що впливали на поширення вживання наркотичних засобів, необхідно віднести також високий рівень безробіття, дезертирство з фронту, захворювання, голод.

Прикладом широкого використання норм кримінального законодавства з метою протидії незаконному обігу наркотичних засобів, які відносяться до інтервенціоністських доктрин, є припис РНК Радянської Росії «Про боротьбу зі спекуляцією кокаїну» від 30 червня 1918 р. Цей документ був прийнятий з метою посилення боротьби з особами, які отримували надприбутки від спекуляції наркотичними речовинами. У ньому пропонувалося, зокрема, Всеросійській Надзвичайній Комісії (ВНК), Управлінню міської міліції, Карному розшуку, Комісаріатам Юстиції, Охорони здоров'я і Внутрішніх справ підготувати спеціальну постанову, яка «жорстоко» карає спекулянтів, що займаються їх розповсюдженням.

Таку рису інтервенціоністської доктрини як нехтування інтересами індивіда та переважання публічних інтересів можна дослідити на прикладі Декрету РНК «Про передачу запасів опію» від 8 квітня 1918 р., який передбачав обов'язкову передачу органам радянської влади всіх наявних у населення нарको-

тичних засобів. Іншим нормативно-правовим актом, який відповідав вимогам інтервенціоністської доктрини, була постанова РНК Радянської Росії «Про червоний терор» від 9 вересня 1918 р. Цей документ приписував, зокрема, осіб, що займалися спекуляцією, до якої входив продаж наркотичних засобів, негайно заарештовувати та утримувати у концентраційних таборах, а їх подальшу долю повинні були вирішити Воєнно-Революційні Трибунали. Згідно з тодішньою практикою, у більшості випадків Воєнно-Революційні Трибунали зазвичай приймали рішення стосовно застосування вищої міри покарання — розстрілу, також могло бути конфісковано усе майно злочинця чи накладався штраф розміром до 1 млн карбованців.

Інтерес викликає те, що досить жорсткі акти у сфері боротьби з наркозлочинністю приймалися в різних регіонах тодішньої Радянської Росії. Наприклад, згідно з Наказом Надзвичайної Комісії по боротьбі з контрреволюцією, спекуляцією при Тамбовській Раді робітничих і селянських депутатів від 27 серпня 1918 р., усі особи, хто вживають кокаїн, повинні бути заарештованими, а ті, хто поширює його серед населення, — розстріляними.

З метою протидії незаконному обігу наркотичних засобів у липні 1918 р. був підготовлений проект Декрету РНК «Про заборону ввезення, вивезення, зберігання та продажу опію, морфію, кокаїну», який передбачав конфіскацію усіх цих виявлених засобів з подальшим їх зберіганням на складах Московського алкалоїдного заводу. Також цей проект передбачав три склади злочинів за недотримання встановлених правил: 1) порушення термінів передачі опіуму для зберігання, що передбачало позбавлення волі на строк від 3 місяців, а також притягнення до примусових робіт та конфіскацію усього майна чи його частини; 2) ввезення, вивезення, зберігання та передача без особливого на те дозволу відповідним державним органам сирого або переробленого опію, морфію і кокаїну, що передбачало позбавлення волі на

строк не менше 1 року у поєднанні з примусовими роботами та конфіскацією усього майна або його частини; 3) недотримання при зберіганні та продажу опію, морфію і кокаїну певних запобіжних заходів, що спричинило смерть, передбачало позбавлення волі на строк не менше 3 місяців у поєднанні з примусовими роботами і конфіскацією всього майна або його частини.

Підводячи підсумки використання інтервенціоністських доктрин у перші роки радянської влади, можна констатувати, що ці заходи не дали очікуваних результатів. Так, після закінчення бойових дій 1917—1921 рр. у країні з'явилася значна кількість наркоманів з-поміж колишніх червоноармійців, які скоювали злочини з метою добування грошей на придбання таких речовин. Дослідниками був знайдений лист до Й. В. Сталіна колишнього комісара Сергія Перестюка, засудженого у 1927 р., який був наркоманом. У своєму зверненні С. Перестюк просив вождя про звільнення від покарання, надання йому допомоги та описував причини, які вплинули на появу у нього наркозалежності та вказував про наявність багатьох подібних випадків.

III. Третій етап — застосування інтервенціоністських доктрин — почався з прийняття Указу Верховної Ради СРСР «Про посилення боротьби з наркоманією» від 25 квітня 1974 р. У той період в УРСР діяв Кримінальний кодекс 1960 р., в якому кримінальна відповідальність за злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотичних речовин, регламентувалася у статтях 229, 230 (відповідальність за виготовлення або збут, зберігання, порушення правил їх виробництва, відпуску, обліку, а також посів опіумного маку та індійської коноплі). Враховуючи те, що у ці роки значно збільшилася кількість осіб, які використовували ці небезпечні речовини, тодішнє керівництво СРСР почало використовувати жорсткі методи боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів. Питання, пов'язані з цим негативним явищем, знаходилися під грифом

«секретно», але зараз така інформація стала доступною.

Згідно з прийнятим у 1974 р. Указом п. 1 встановлював суворі міри покарання у виді позбавлення волі на строк до 10 років з конфіскацією майна або без неї за незаконне виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання з метою збуту, а також незаконний збут наркотичних засобів. Причому у випадках скоєння таких злочинів особливо небезпечними рецидивістами або у великих розмірах термін позбавлення волі збільшувався з шести до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна.

Суворі міри покарання встановлювалися за розкрадання наркотичних засобів у виді позбавлення волі на строк до 5 років з конфіскацією майна або без такої. Як вказує А. В. Окушко, такий злочин являє собою протиправне навмисне вилучення наркотиків будь-яким способом із фондів та установ систем охорони здоров'я [7, с. 97]. Такі самі діяння, вчинені повторно за змовою із застосуванням насильства, передбачали збільшення терміну позбавлення волі від 3 до 10 років з конфіскацією майна або без такої. У разі вчинення таких дій особливо небезпечним рецидивістом або шляхом розбійного нападу каралося позбавленням волі на строк від 7 до 15 років з конфіскацією майна. У свою чергу, п. 2 Указу за злочини, пов'язані з розкраданням наркотичних засобів, встановлював термін покарання від 3 до 15 років позбавлення волі, що свідчить про значне підвищення жорсткості даного акту.

При цьому в Указі не роз'яснювався термін «великий розмір» наркотичних речовин, а також нечітко формулювалася відповідальність посадових осіб, які зберігали такі речовини та несли їх охорону. У свою чергу, п. 3 Указу встановлював відповідальність за посів, вирощування опійного маку, індійської, маньчжурської, краснодарської конопель у виді позбавлення волі на строк до 3 років, а в разі вчинення таких дій повторно, термін покарання збільшувався до 5 років. Розгляд санкцій, які увійшли до змісту Указу 1974 р. показують їх значну динаміку.

При проведенні даного дослідження автором застосовувався компаративний метод аналізу Положень Указу 1974 р. та КК УРСР 1960 р., який показав, що даний нормативно-правовий акт суттєво змінював відповідальність за злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів. Так, до змісту КК УРСР увійшли три види таких злочинів: 1) контрабанда; 2) виготовлення або збут отруйних, сильнодіючих і наркотичних речовин; 3) посів нарковмісних речовин. Згідно з Указом кількість таких складів злочинів значно збільшувалася через те, що до його змісту увійшло наступне: незаконне виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання з метою збуту або без такої, незаконний збут, розкрадання, організація або утримання місць розпусти, незаконне придбання, зберігання без мети збуту, недонесення про такі дії. Новацією Указу 1974 р. був п. 5, який встановлював відповідальність за схилення до вживання наркотичних речовин у виді позбавлення волі на строк до 5 років. У випадку, коли ці діяння скоювалися у складі двох або більше осіб, або неповнолітніми, термін покарання збільшувався до 10 років. Нормативно-правовий акт встановлював відповідальність за незаконне виготовлення, придбання, перевезення без мети збуту у виді ув'язнення на термін до 3 років, а у разі скоєння таких дій повторно термін покарання збільшувався до 5 років. Порушення правил виробництва, зберігання, придбання, обліку, відпуску, перевезення, пересилання передбачало відповідальність у виді позбавлення волі до 3 років. В Указі п. 11 регламентував таке питання як обов'язок осіб, хворих на наркоманію, проходити лікування в лікувально-профілактичних установах МОЗ СРСР. У разі відмови таких осіб від лікування регламентувалося їх примусове лікування на термін від 6 місяців до 2 років. Вирішення справ щодо адміністративних правопорушень, передбачених даним Указом, покладалися на начальників відділів (управлінь) органів внутрішніх справ, виконкомів районних, міських рад народних депутатів.

У цілому максимальний термін покарання — 15 років — передбачався згідно з п. 1 та п. 2, інше достатньо сурове покарання, у виді терміну позбавлення волі строком 10 років, передбачалося ч. 2 у п. 2, ч. 1 у п. 4, ч. 2 у п. 5, також у тексті Указу застосовувалося таке покарання як конфіскація майна, яка передбачалась п. 1 та п. 4.

З точки зору оцінки рівня юридичної техніки, запропонованої І. І. Онищук, даний Указ має низку недоліків, до числа яких відносяться: 1) невизначеність термінів; 2) нечітка компетенція органів державної влади; 3) правові режими, порядок здійснення діяльності правоохоронних органів у цій сфері [8, с. 89]. Також суттєвим недоліком було поєднання в його змісті норм кримінального та адміністративного права. Наприклад, п. 10 був повністю присвячений нормам адміністративної відповідальності, які перемажались з кримінальними покараннями, що значно ускладнювало практичне використання даного документа.

Незважаючи на достатньо сурові міри відповідальності, його прийняття не призупинило процес розповсюдження наркотиків. Так, у період з 1966 р. по 1975 р. у СРСР збільшилася кількість засуджених за такі злочини вдвічі, а число підлітків, які стояли на обліку в органах МВС з діагнозом наркоманія, перевищило попередні дані майже втричі. Одночасно з цим комуністичній верхівці

не вдалося побороти процес поширення наркотиків, що призводило до постійного збільшення кількості пов'язаних із ними злочинів. Таким чином, можна констатувати, що використання інтервенціоністської доктрини не приводило до зменшення числа наркозалежних осіб, кількості злочинів, пов'язаних із цими небезпечними речовинами. Такі результати свідчать про необхідність внесення змін до статей КК України, в яких встановлюються тривалі терміни покарання. Це ст. 306, яка передбачає 15 років ув'язнення за розміщення коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів у банках, підприємствах, вчинення повторно, або за попередньою змовою осіб, або у великих розмірах. Стаття 312, яка передбачає позбавлення волі на строк від 5 до 12 років за викрадення, привласнення прекурсорів з метою їх збуту, які вчинені організованою групою, або у великих розмірах.

У теперішній час інтервенціоністська доктрина у сфері відповідальності за незаконний обіг наркотичних засобів знайшла практичну реалізацію у кримінальному законодавстві багатьох країн світу. У Китаї, наприклад, передбачені одні з найсуворіших санкцій, у тому числі смертна кара за злочини у цій сфері, до яких віднесено контрабанду, торгівлю, перевезення та виробництво наркотичних засобів.

Список використаної літератури

1. Бошно С. Н. Доктрина как форма и источник права. Журнал российского права. 2003. № 12. С. 70—79.
2. Гаврюсов Ю. Правовая природа решений органов конституционной юстиции. Вестник Калининградского юридического института МВД России. 2009. № 2 (18).
3. Васильев А. А. Правовая доктрина как источник права: монография. Волгоград: Изд-во ВГУ, 2009. 324 с.
4. Мадаев Е. О. Доктрина в правовой системе Российской Федерации: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Иркутск, 2012. 254 с.
5. Музика А. А. Відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів. Київ: Логос, 1998. 324 с.
6. Артеменко Н. А., Петрище Т. П. Наркомания в 1920-е годы: медицинские правовые и социокультурные аспекты проблемы. Вестник Витебского государственного медицинского университета. 2015. Т. 14. № 6. С. 93—103.
7. Окушко А. В. Характеристика способів розкрадання наркотиків у медичних закладах. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2017. № 2. С. 97—109.
8. Онищук І. І. Техніка юридичного письма в нормативно-правових актах: монография. Івано-Франківськ: Лабор. акад. досліджень прав. регул. та юрид. техніки, 2014. 228 с.

References

1. Bosno S. N. Doctrine as a form and source of law. Journal of Russian law. 2003. № 12. Pp. 70—79.
2. Gavryusov Y. Legal nature of decisions of constitutional justice bodies. Bulletin of the Kaliningrad Law Institute of the Ministry of Internal Affairs of Russia. 2009. № 2 (18).
3. Vasiliev A. A. Legal doctrine as a source of law: a monograph. Volgograd: Izd-vo VGU, 2009. 324 p.
4. Madaev E. O. Doctrine in the legal system of the Russian Federation: dis. ... cand. jurid. Science: 12.00.01. Irkutsk, 2012. 254 p.
5. Music A. A. Responsibility for crimes in the field of drug trafficking. Kyiv: Logos, 1998. 324 p.
6. Artemenko N. A., Petrishche T. P. Drug addiction in the 1920s: medical, legal and socio-cultural aspects of the problem. Bulletin of Vitebsk State Medical University. 2015. Т. 14. № 6. Pp. 93—103.
7. Okushko A. V. Characteristics of methods of drug theft in medical institutions. Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs. 2017. № 2. Pp. 97—109.
8. Onyschuk I. I. Technique of legal writing in legal acts: monograph. Ivano-Frankivsk: Labor. acad. human rights research. regul. and jurid. Engineering, 2014. 228 p.

Киндюк Б. В., Коцур Н. Н. Практическая реализация интервенционистской доктрины противодействия незаконному обороту наркотических средств в Украине.

Статья посвящена анализу проблемы применения интервенционистских доктрин юридической ответственности за незаконный оборот наркотических средств. Отмечено, что интервенционистская доктрина является предпосылкой создания правовых норм, а также представляет собой источник права, который влияет на содержание нормативно-правовых актов. Выделены три доктрины ответственности, применяемые в сфере оборота наркотических средств: интервенционистская, эклектичная, либеральная. Рассмотрены основные этапы формирования антинаркотического законодательства и выделено три периода использования интервенционистских доктрин: 1) интервал от X до начала XVIII в.; 2) первые годы советской власти 1917—1921 гг.; 3) этап с 1974 г. по 1989 г. Показано, что использование интервенционистской доктрины не привело к уменьшению числа наркозависимых, количества преступлений, связанных с этими опасными веществами. Такие результаты свидетельствуют о необходимости внесения изменений в статьи УК Украины, в которых устанавливаются длительные сроки наказания.

Ключевые слова: Уголовный кодекс, Украина, юридическая ответственность, интервенционистская доктрина, незаконный оборот наркотических средств, меры наказания.

Kindyuk B. V., Kotsur M. M. Practical implementation of interventionist doctrines against illegal trafficking.

The article is devoted to the analysis of the problem of application of interventionist doctrines of legal responsibility for illicit drug trafficking. It is noted that the interventionist doctrine is a prerequisite for the creation of legal norms, and is also a source of law that affects the content of regulations.

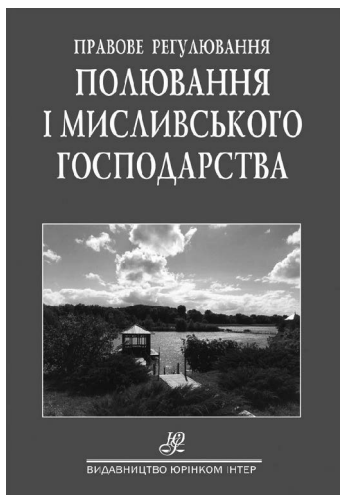
There are three doctrines of responsibility used in the field of drug trafficking: interventionist, eclectic, liberal.

The main stages of anti-drug legislation are considered and three periods of use of interventionist doctrines are identified: 1) time interval from X to early eighteenth century; 2) the first years of Soviet power in 1917—1921; 3) the stage from 1974 to 1989. The most characteristic features of the interventionist doctrine in the field of responsibility for illicit drug trafficking are singled out: 1) wide use of the norms of the criminal legislation;

2) application of severe penalties; 3) the priority of public interests to the detriment of the interests of the individual. It is stated that in practice, on the basis of such doctrines, legislative acts were adopted, in which the penalties were the death penalty, long terms of imprisonment, confiscation of property. Thus, after the end of the fighting of 1917–1921, a significant number of drug addicts appeared in the country, among former Red Army soldiers who committed crimes in order to obtain money to purchase such substances.

It is shown that the use of interventionist doctrine has not led to a decrease in the number of drug addicts, the number of crimes related to these dangerous substances. These results indicate the need to amend the articles of the Criminal Code of Ukraine, which set long terms of punishment.

Key words: Criminal Code, Ukraine, legal liability, interventionist doctrine, drug trafficking, punishment.

Правове регулювання полювання і мисливського господарства. Збірник нормативно-правових актів / упоряд. О. С. Кучерявін, С. В. Онищенко, В. Ю. Чекаль; за заг. ред. В. Д. Безносюка. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 316 с.

ISBN 978-966-667-770-2

Книга є найбільш повним зібранням законодавчих та відомчих актів, коментарів щодо їх застосування. Відповідно до предмета правового регулювання надається вичерпний перелік норм про тваринний світ, природно-заповідний фонд, управління лісового та мисливського господарства; про правила проведення полювань та поводження з мисливською зброєю тощо. Нормативно-правові акти наводяться на 1 червня 2020 року.

Стане в пригоді працівникам мисливських господарств, працівникам інспекційних та правоохоронних органів, адвокатам, активістам–захисникам природних ресурсів, мисливцям.